

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. M. K.**, bývajúceho v L., proti žalovanému **P. P., a.s.**, so sídlom v B., IČO: X., o **ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 5 C 477/2000, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. septembra 2007 sp. zn. 3 Co 340/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky

1. **o d m i e t a** dovolanie v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. septembra 2007 sp. zn. 3 Co 340/2005, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Pezinok z 22. marca 2004 č.k. 5 C 477/2000-220 vo výroku zamietajúcom žalobu vo zvyšku,
2. **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. septembra 2007 sp. zn. 3 Co 340/2005 vo výroku,
  - a) ktorým zmenil výroky rozsudku Okresného súdu Pezinok z 22. marca 2004 č.k. 5 C 477/2000-220 o povinnosti žalovaného uverejniť ospravedlnenie a zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 250 000 Sk tak, že žalobu zamietá,
  - b) o náhrade trov konania,
3. vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Pezinok rozsudkom z 22. marca 2004 č.k. 5 C 477/2000-220 uložil žalovanému povinnosť do 7 dní uverejniť na 3. strane denníka S. ospravedlnenie v znení:

V článku uverejnenom v denníku S. dňa 11. júla 2000 pod názvom PÔDU ZA STÁ MILIÓNY ZÍSKALI NA DOBRÉ SLOVO za text: „Rodáci z D. využili kurióznou možnosť nadobudnutia majetku, ktorú náš právny poriadok pozná, hoci sa málokedy využíva.“, „Proti notárskej zápisnici sa nedá odvolať a podstata zápisnice sa dá len ťažko spochybníť.“, „Potvrdenie a súhlas tohto združenia má rovnakú právnu silu, akoby bol od Spolku v. z H., ale notár M. K. už pracovitosť a poctivosť rodiny R. poznal a uznal splnenie podmienok na vydržanie nehnuteľnosti.“, „Celkovo si (podľa notára oprávnene) pripísali 1598 árov pôdy.“, ďalej v článku uverejnenom v denníku S. dňa 14. júla 2000 pod názvom KTO CHCE PÔDU, NECH SA HLÁSI U NOTÁRA za text: „Notár M. K. spisoval notárske zápisnice, na základe ktorých v D. pri B. prešli do rúk jednotlivcov pozemky v hodnote stoviek miliónov korún.“, „Šéf katastra v P. S. K. urobil to, čo mal zrejme urobiť notár M. K. – overil si to.“, ďalej v článku uverejnenom v denníku S. dňa 18. júla 2000 pod názvom PREVODOM PÔDY V D. SA BUDE ZAOBERAŤ SÚD, za text: „Podľa právneho experta, ktorý sa zaoberá problematikou pôdy, by notár mal pri spisovaní zápisnice prihliadať aj na rozlohu pozemkov. Ak ide o veľké a lukratívne plochy, mal by si vyžiadať dodatočné doklady, ktoré potvrdzujú oprávnenosť vydržania pôdy. Takéto konanie mu umožňuje aj notársky zákon“, sa redakcia denníka S. JUDr. M. K., notárovi so sídlom v B., ospravedlňuje. Zároveň uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 250 000,- Sk titulom náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj povinnosť zaplatiť mu 22 000,- Sk náhrady trov konania. Vo zvyšku žalobu zamietol. Výrok o povinnosti žalovaného uverejniť ospravedlnenie súd prvého stupňa odôvodnil tým, že žalovaný ako vydavateľ sa v článkoch uverejnených v univerzálnom celospoločenskom denníku v dňoch 11., 14., 17. a 18. júla 2000 s titulkami PÔDU ZA STÁ MILIÓNY ZÍSKALI NA DOBRÉ SLOVO, KTO CHCE PÔDU, NECH SA HLÁSI U NOTÁRA, NOVELA O NOTÁROCH MÁ ZABRÁNIŤ PREVODOM PÔDY, PREVODOM PÔDY V D. SA BUDE ZAOBERAŤ SÚD, dopustil vybočenia z rámca prípustnej kritiky, uverejnil úctu znižujúcu a škandalizujúcu kritiku osôb uvedených v týchto článkoch a použil výrazy, ktoré mierou svojej expresivity sú v značnom nepomere k cieľu sledovanému kritikou – teda informovaniu verejnosti o nedostatočnej právnej úprave inštitútu vydržania nehnuteľností realizovaného vyhlásením o splnení podmienok vydržania pred notárom ako úradne povolanou osobou a osvedčujúcou uskutočnenie vyhlásenia o vydržaní. Vybočením z rámca prípustnej kritiky zasiahol žalovaný do osobnostných práv žalobcu chránených § 11 Občianskeho zákonníka a uverejnením predmetných článkov znížil žalovaný dôstojnosť a vážnosť žalobcu v spoločnosti, tak v očiach odbornej verejnosti (kolegov - notárov), ako aj v očiach laickej verejnosti, ktorí sú potenciálnymi klientmi žalobcu. Preto žalobe o uverejnenie

ospravedlnenia vyhovel. Pokiaľ sa žalobca domáhal okrem ospravedlnenia aj uloženia povinnosti žalovanému uverejniť autorský článok žalobcu zaoberajúci sa výkladom povahy a povinností notára pri spisovaní notárskych zápisníc o vydržaní spolu s fotografiou žalobcu, súd prvého stupňa žalobu v tejto časti zamietol, majúc za to, že ospravedlnenie spolu s autorským článkom a fotografiou žalobcu by neplnilo funkciu primeranosti a účinnosti ospravedlnenia. Podľa názoru súdu ale samotné ospravedlnenie nie je v danom prípade postačujúce, lebo žalovaný nielenže zasiahol do žalobcovej profesionálnej cti a dôstojnosti, ale predmetnými článkami vyvolal aj dojem neserióznosti a nedôveryhodnosti žalobcu ako verejného notára. Ďalej prihliadol na to, že predmetné články boli uverejnené v denníku s celoštátnou distribúciou, že k neoprávneným zásahom došlo opakovane vo viacerých článkoch. Z uvedených dôvodov preto súd priznal žalobcovi aj náhradu nemajetkovej ujmy v sume 250 000 Sk a vo zvyšku v tejto časti žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie oboch účastníkov rozsudkom z 13. septembra 2007 sp. zn. 3 Co 340/2005 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti ospravedlnenia a priznania náhrady nemajetkovej ujmy zmenil tak, že žalobu zamietal. V časti, v ktorej súd prvého stupňa žalobu vo zvyšku zamietol, odvolací súd rozsudok potvrdil. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 112 561 Sk náhrady trov konania. Na rozdiel od súdu prvého stupňa nepovažoval žalobcom označené konanie žalovaného za konanie objektívne spôsobilé prívodiť ujmu na právach žalobcu chránených § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Vychádzal z toho, že žalovaný ako vydavateľ denníka S., má oprávnený záujem informovať verejnosť o problematike právneho inštitútu vydržania, a cieľom predmetných článkov bolo poukázať na prax týkajúcu sa procesu nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam prostredníctvom právneho inštitútu vydržania. Autori jednotlivých článkov kriticky a na prípadoch z praxe poukázali na nedostatky právnej úpravy, ktorá neposkytovala dostatočné garancie na zabránenie zneužívania tohto spôsobu nadobúdania vlastníckeho práva. Meno žalobcu bolo v článkoch uvedené len v súvislosti s tým, že spisoval notárske zápisnice osvedčujúce vyhlásenie účastníka o vydržaní nehnuteľností v nich špecifikovaných; články sa nedotýkali integrity žalobcu. V článkoch všeobecne uvedené expresívne a polemické hodnotenia výkonu notárskeho úradu nepovažoval za také, ktoré by boli spôsobilé spôsobiť žalobcovi ujmu na cti a dôstojnosti, nakoľko meno a priezvisko žalobcu (spolu s menami a priezviskami osôb vyhlasujúcimi vydržanie nehnuteľností) bolo uvádzané len v súvislosti s tým, že žalobca ako notár spisoval zápisnice osvedčujúce vyhlásenie účastníka

o vydržaní nehnuteľností. Údaje v týchto článkoch (za ktoré žalobca žiadal ospravedlnenie a priznanie náhrady nemajetkovej ujmy) nie sú podľa odvolacieho súdu skutočnosťami tvrdenými o osobe žalobcu, ktoré by mali difamujúci a znevažujúci charakter. Vzhľadom na to, že žalobcom tvrdený a preukázaný skutkový stav nie je objektívne spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo porušenie osobnostných práv žalobcu v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcej časti (t.j. v časti ospravedlnenia a priznania náhrady nemajetkovej ujmy) zmenil a žalobu v tejto časti zamietol, a v časti zamietajúcej žalobu vo zvyšku rozsudok ako vecne správny potvrdil. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom namietal, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Trval na tom, že jednotlivé, v žalobe uvedené články, boli objektívne spôsobilé zasiahnuť do jeho chránených práv, nakoľko žalovaný ich prostredníctvom nekritizoval a negatívne nehodnotil iba nedostatočnú právnu úpravu inštitútu vydržania vo všeobecnej rovine, ale tým, že v tejto súvislosti uvádzal aj žalobcove meno a priezvisko, kritizoval aj osobu žalobcu, ktorému neopodstatnene vytýkal porušenie takých povinností, ktoré mu zákon vôbec neukladá a v konečnom dôsledku spochybňoval aj jeho odbornú a morálnu spôsobilosť vykonávať povolanie notára. Podľa žalobcu články uverejnené žalovaným v dôsledku neznalosti problematiky povinností notára pri spisovaní zápisníc o vyhlásení vydržania, zavádzajú verejnosť a navodzujú dojem o konaní žalobcu ako notára, ktoré bolo v rozpore so zákonom a morálkou. Na základe vyššie uvedeného navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne prípustné a dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, pokiaľ je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ak odvolací súd vo výroku rozsudku vyslovil, že je dovolanie je prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danom prípade je dovoláním napadnutý jednak výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku súdu prvého stupňa zamietajúci žalobu vo zvyšku, jednak výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcej časti ospravedlnenia a priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 250 000 Sk. Procesnú prípustnosť oboch častí dovolania je potrebné skúmať samostatne.

Keďže dovolanie žalobcu, smerujúce proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku, ale takému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné ani takému potvrdzujúcemu rozsudku súdu prvého stupňa, v ktorom súdu prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4, nemožno prípustnosť podaného dovolania vyvodiť z § 238 ods. 1 O.s.p., ani z § 238 ods. 3 O.s.p. Pre úplnosť treba uviesť, že odvolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Z týchto dôvodov dospel odvolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu v uvedenej časti nie je prípustné a nakoľko neboli zistené ani vady konania uvedené v § 237 O.s.p., preto dovolanie v tejto časti bez ďalšieho odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Dovolanie žalobcu je procesne prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.) len v časti, ktorá smeruje proti výroku rozsudku odvolacieho súdu zmeňujúcemu výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým uložil žalovanému uverejniť ospravedlnenie a zaplatiť mu 250 000 Sk náhrady nemajetkovej ujmy (odvolací súd uvedený výrok zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol).

Pri skúmaní opodstatnenosti procesne prípustnej časti dovolania žalobcu vychádzal dovolací súd z tohto, že v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil a slovne vymedzil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať, či rozsudok v napadnutej (procesne prípustnej) časti nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa zaoberal najprv otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo súd bol nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Uvedené procesné vady v dovolacom konaní nevyšli najavo.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

So zreteľom na to dovolací súd skúmal, či v prejednávanej veci nedošlo k takejto procesnej vade. Dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu je takou (inou) vadou postihnuté.

Vzhľadom k tomu, že odvolací súd vo veci rozhodol 13. septembra 2007, dovolací súd postup odvolacieho súdu v odvolacom konaní posudzoval podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase jeho rozhodovania (ďalej len „OSP“).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 OSP).

Podľa § 213 ods. 1 OSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami uvedenými v odsekoch 2 až 4.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 2 OSP).

Podľa § 122 ods. 1 OSP súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre jeho rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové závery a na ich podklade aj iné právne závery (ako súd prvého stupňa), bez toho, aby vo veci opakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu;

potrebným rozsahom, v ktorom odvolací súd musí opakovať dokazovanie je rozsah potrebný pre vydanie rozhodnutia vo veci samej.

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 OSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný a pred odvolacím súdom bezprostredne vykonaný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 OSP. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskeho súdneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam vedúcim k záveru o zmene rozsudku súdu prvého stupňa dospel iba na podklade prehodnotenia dôkazov vykonaných pred súdom prvého stupňa.

Dovolací súd z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 13. septembra 2007 (č.l. 260-261 spisu), na ktorom bolo rozhodnuté aj vo veci samej, zistil, že odvolací súd na tomto pojednávaní žiadne dokazovanie nevykonal. Nezopakoval ani dôkazy vykonané súdom prvého stupňa, napriek tomu, že z nich vyvodil opačné závery ako súd prvého stupňa. Jeho konštatovanie v odôvodnení rozsudku, že doplnil dokazovanie výsluchom navrhovateľa (str. 5 rozsudku) je v rozpore s obsahom uvedenej zápisnice. Z obsahu tejto zápisnice totiž jednoznačne vyplýva, že dôkaz výsluchom žalobcu ako účastníka konania nebol na tomto pojednávaní vykonaný; išlo len o vyjadrenie žalobcu v zmysle § 215 OSP a nie o dôkaz v zmysle § 131 O.s.p. Zároveň dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že podanie správy o doterajšom priebehu konania predsedom senátu alebo povereným členom senátu podľa § 215 OSP nie je opakovaním dokazovania v zmysle § 122 a nasl. OSP.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú, vzhľadom na zistenú tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Nakoľko konanie odvolacieho súdu je postihnuté tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá zakladá dôvod pre zrušenie rozsudku, Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu

v jeho zmeňujúcich výrokoch a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.)

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. februára 2011

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková